

La Veu de la Comarca

BIBLIOTECA PUBLICA
TARRAGONA

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY III

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 132

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regiones germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa orsa—Acullit com a propi al foraster que a trevallar hi vinga. —matar y a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pocs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Santís y de Reys.—Las universitats y escolas tornadas a son esser: obrador d' ravenços de la ciencia y planter de filòsops y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terrer y de las m nas els fruits y minerals. Las aigües de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments, enrunats o antichs y alsarne d' un iri fill lligitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports obrerts als productes de tots llochs; assegurs ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervindre en lo govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pear, ob tenirho tenim lo precís: Forsa, riquesa y inteligencia. Reprimim el vicí del egoisme y exaltém la virtud que a cap ens manca: L' amor a la Patria.—LUIS DOMENECH Y MUNANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes.
Fora semestre.

0'50
3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ
Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 15 Juliol de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contén
guts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 16, Lo Triomf de la Santa Creu y Ntra. Sra. del Carme.—Dilluns 17, St. Aleix cf. y Sta. Marcelina vg. y mr.—Dimars 18, St. Frederic b. y Stas. Sinfrosa y Marina mrs.—Dimecres 19, Sts. Vicens de Paul cf. y fr. y Stas. Justa y Rufina mrs.—Dijous 20, St. Elías profeta, y St. Jeroni Emiliá fr.—Divendres 21, Sta. Práxedes vg. y Daniel prof.—Dissapte 22, Sta. Maria Magdalena.

La nostra protesta

La La Lliga Regionalista de Barcelona ab el «manifest» que ja tenim publicat, ha comensada una campanya de protesta contra l'esperit castellà que desde la *Gaceta* ofega la vida lliure qu' haurien de tenir els nostres Municipis y les nostres institucions caracteristiques y venerades. Aquesta campanya, qu' es de propia defensa, va acoblant a totes les forces vives del nostre pais, que tenen independència d' acció y propi criteri. Se pot dir que tota la Catalunya que pensa y trevallà hi fa sa part. Cosa lo mes natural del mon, perque qui té dignitat, estima lo seu y ho defensa de tota estranya ingerencia, com ho es la del esperit castellà pera Catalunya.

Aqueix esperit, eminentment absorbent, qu' ara es fa sentir ab tota rabia desde la *Gaceta*, ja fa anys que redobla 'ls seus esforços dins l'element burócrata, el género de escportació de Madrid, que ó escampa desgraciadament per les nostres viles y ciutats, invadintho tot ab ayres de conquistador. Tots, al entrar a Catalunya, renegan de la nostra terra, en diuen mil pestes, ens mal-parlen, sens tenir en compte que dels nostres quartos viuen. Ells venen a Catalunya de la mateixa manera que uns quants anys enrera anaven a Cuba y Filipines: a matar la fam y a fer menyspreu d' aquella gent. Aquí també venen pera buscar un empleo y en recompensa fan burla de les nostres coses, costums y tradicions. Ells, els orgullosos de sempre, es consideren de millor condició y per aixó ens tracten com pais conquistat. Aixó es una gran injusticia y a esta injusticia li arriba 'l sen sant Martí. Y a l' injusticia castellana també li ha d' arribar.

El despotisme de la *Gaceta*, omplint de prerrogatives injustes als castellans, a Madrid, y ferint de mort la vida de les Regions, es un despotisme que la generació del avenir, sinó la nostra, se cuidarà de reivindicar. Els nuvols del espay son negres y la tempestat esdevindrà. Avuy encara no li podem alsá el coure. En cambi, aqueixos aixams de burócrates castellans que ens envia la *Gaceta*, qui venen aquí fent burla de lo de casa, a si, aquets si que ja 'ls hi tenim el peu al coll. Al seu esperit absolutista, hi oposém el nostre d' amor y cultura; a la seua castellanisació la nostra catalanisació; al seu despreci per les coses de la terra un amor fervent qu' encén els nostres cors per elles. En aquest terrer el triomf es nostre, Avuy, l' esperit de catalanisació, qu' es un esperit d' amor, de sentiment, de progrés y cultura, vens a l' esperit raquitic y miserable de la gent de Madrid, sens ideals nobles y patriotics.

Per aixó avuy ens enriém de la mania uniformista de Madrid.

Y tot enrientnos, creyém necessari absolutament que a cada cop de cego de la *Gaceta*, ens en aprofitem pera despertar mes y mes l' esperit catalá pera qu' es redressi, se enrobusteixi y 's prepari a ser digne de una llegitima reivindicació que dongui vida lliure a les nostres institucions: El plet es en favor nostre. La justicia de la nostra causa ens ha d' animar a trevallar ferm contra 'ls desacerts dels governs de Madrid, ja ab solemníssimes protestes, ja desfentnos de cel pera despertar en el cor ensopit dels nostres compatricis l' amor a les coses y a les institucions de la terra.

Protestant aixis, farém Patria.

J. Jordá.

El perill castellá

Pera que 's vegi l' estat d' anim de las personas que pensan, devant de la conducta del Poder Central, copiém l' extracte de la reunió que'l passat dimars va celebrar la Federació Agrícola Catalana, entitat composta de tots els agricultors catalans:

«Després d' ocuparse 'l Sr. marqués de Camp d' alguns assumptos que mostran la desatenció que tenen els governs a Catalunya, va parlar de la necessitat de que la federació intervingui en la qüestió dels secretaris d' Ajuntament,

proposant el nomenament d' una comissió que digui lo que cal fer devant de las continuas intrusions del Poder Central.

El senyor Puig cridá l' atenció dels reunits respecte als propósitos del ministre de la Guerra de donar extraordinarias prerrogativas als sargentos pera entrar a exercir càrrecs en els Ajuntaments.

Don Ignasi Girona manifestá que a Madrid volen qvedarse també ab determinats privilegis pera 'l seu Escorxador Municipal, limitant las atribucions als de las demés localitats.

El senyor Maspons y Camarasa recalca l' importancia del Reglament y demés disposicions del Cos de Metges Titulars; parla de la reglamentació que s'ha donat als comptadors municipals, als apotecaris y de la que sembla que 's vol donar als arquitectes y demés tecnicos del ram d' urbanisació y construccions, tot en detriment de la dignitat y dels interessos dels catalans.

Don Manel Raventós va manifestar que tanta ó mes importancia que tot lo denunciat, ne tenia lo que 's refereix a la qüestió dels mestres, que acabarem per tenirlos tots castellans.

El senyor Sagarra, en frases enérgicas, va excitar a tots a que per tots els medis possibles s' evités la castellanisació de Catalunya, de manera que si 's nomena una Comissió, no reduexi la seva tasca a una Exposició al Govern, sinó que cuidi de moure la opinió y de posar en práctica tots aquells procediments que demostrin que la classe pagesa no vol aguantar ja més tants atropells del Poder Central.

Consideracions semblants varen fer els senyors Creus, Fontrodona, Soler y Marc. Tobella, Puig y altres acordant-se fer pública la protesta de la Federació per la continua absorció que exerceix el Poder Central contra la vida catalana y designar als senyors Puig, Sagarra, Fontrodona y Dachs. pera que senyalin als elements de la Federació 'l camí que cal seguir en las presents circumstancias.

Burles y veres (1)

Ó LA

Historia d'un burro

Hi haba cert pagés y un burro qu' eren dos... amics del ánima. Bamá qu' al pagés, li dihent Miquel de l' Anfarinada rabassutt: de garra curta, astirat, com una canya de sec, del puño cerrado, per no dallós no minjava, pela qu' entraba als seus dits ja estava cuytá, a la caixa, no vea may més lo sol, sinyós los dic qu' era massa. Astá bé que l' home astáuvie tant bé, que hasta Deu humana, però nó fé com Miquel que per ahorrá no minjava. Lo burro, 's dia Liqueret ell pera tot se bastaba, lo mateix tiraba 'l carro

qu' omplia 'l safareig d' aygüa, que llauraba tot lo dia:

en fi, un burro de càrrega;

lo pobre en lo seu treball

á Miquelet ajudava.

Barata trevallá tan

no saben com lohi pagaba?

acussarntli la ració,

no donantli mes que palla,

y en tant poca quantitat,

que 'l pobret burro mimbava

hasta l' extrem de quedá

en l' ossamenta pelada,

en les barres assentades

y sense atinarseli panxa.

¡Manets meus quins aspectus!

¡Quins aspectus que 'n passaba

Miquel al vore que 'l burro

del carro no le tiraba,

ni podia ferne un solc.

per mes que l' apunyegabal!

Vaiga a darli farinases.

Vinga a donarli mes palla,

per vore si 's retornaba

li vá doná. Ni per estes.

Lo burro candinse astaba

hasta que 'l pobret glapín

rosegán una empallada

vá dá dos cosses al aire.

fent la radera astirada...

Ja m' has vist al bon Miquel,

tot desconsolat ancara

per la mort del Liqueret,

entre mitj la jitanada

de Cuan Ramon y del Toti,

del Peixet y del Surriaca,

del Colasot y 'l Marel,

del Andrés y 'l Bastonaga

per vore si per pocs quartos

un animalet compraba.

Li ansenyen un caball

de rocinantesca astampa;

fan lo tracte, fan les probes

y l' animalet tiraba

¡pero 'l jitano al costat!

¿Lo carro? Me se 'l minjava.

¿La cenia? Me se l' anduya.

¿Llaurán? Pos lo pollagana

anava com un diantre,

ni que fos la tremontana.

Content Miquel del caball,

después de replicá amanta,

al jitano que lo hi ven

dona quant ni demanaba,

y se 'n vá tot campexano

creyent qu' ha fet la gran ganga.

A tots quants troba 'ls hu conta,

en tots qui parla l' alaba,

y tot satisfet ansenya

la perla que s' andú a casa.

Asperat, Miquel, asperat,

que Deu pega y no amenassa.

Un burro molt bó tenies

y me 'l vás matá de gana

y aixó saps qu' está mal fet

pos minjá deu qui trevallà.

—Com li dírem Felipeta?

Digues un nom que li ascaiga.

—Güay, disli Montero Rios,

ó Moret ó si vols Maura,

pos tots son noms ben bonics y li ascauran prou y massa.

-No saps de que vas, Felipa. -Pos no 'm mareiges, ves, vaiga. -Li dirém Baldana ¿t sembla? -Per mi dislohi, ¡Carabassa!

Tu 't creus qu' has fet la gran compra jo crec que te l' han pegada, perque quan aquell jitano qu' ha fet les probes marxaba ha dit: "mal ramalasso aquí 't quedes que no 't venia 'm pensaba". Dit y fet. A l' endemà Miquel, á la pollagana anganxa 'l caball. -No 'n vull per mes que á cops lo baldaba.

Avéyam si al carró tires. ¿Que tirarás? Surriacada. Ve pot pegarli Miquel ell no adelanta una passa. -¿Potsé á la cénia anirá!

Ni, per estes. No rés, vaiga. Miquel si vols una y bona á desferse del Baldana á ca Cuan Ramon se 'n vá. Este ja se l' esperaba.

Pera abreviá rahons dan deu duros y 'l Baldana li andossa un galleguet que á Miquel li sembla aspasa y le resulta una crossa ni mes ni menos que l' altra.

Consequix vendrel á un tonto y posan dinés amanta damunt de lo que n' ha tret Samuel, li ven un aca que li cumplix la faena y 'l té satisfet de massa.

Si ara passeu pel corral voreu com á mes de palla té garrofes y segó y tot quan pugue fe falta, pos com astá, ascarmentat no vol tindre un xasco ara, no vol que 'l fi del burret també li fassiga l' aca.

Amos de treballedós teniemos com Miquel l' aca, no fesséu com feya al burro. Recordeu Deu té una canya que al que no fa lo que Ell vol d' un cop de canya l' esclata.

Treballedós no olvidessém si volem bona pitansa es precis, hu hem de guanya hem de sé hònrats, Deu humana.

J. Moreira.

Tortosa Juliol 1905.

(1) Esta poesia fou llegida pel mateix autor en la vetllada qu' el Patronat Catòtic, doná en la nit del diumenge prop passat ab motiu de la benedicció de la bandera del gremi dels pagesos.

Art y Patria

ALS XIQUETS DE TORTOSA

Vosaltres, bons xics, qu' aneu á les escoles de cant y solfeig del nostre «Centre Excursionista», salut. Sou, com diu el poeta, la llayor, el grá, la cullita que vindrá. Soti la Tortosa del avenir. El vostre esperit fecondará una nova vida.

La vida que natros somniem serà la vostra realitat. Vestres tendres cors, assodollats de les emocions del art diví, flayraran l' amor qu' engendra 'ls grans ideals.

El cant es el vostre nodriment. El cant es vida. Viuren. Y 'ls vostres esperits viuran, ecstasiats en les sublimitats del cant, del amor suau y redemptor.

Canteu. Ensinestrén els vostres cants. Y un jorn acobeleuos. Y pel seu demunt aixaqueu una senyera que 'ls fassi nobles y en vostres cors hi posi l' alé de nova vida.

Canteu. Agermanévos. Y os senti-

reu amorossits y forts. Tindreu l' amor qu' endolceix y la vida que conforta.

Canteu. Y 'ls vostres esperits volarán batent ses ales pels vergers de la bellesa.

Canteu. Y 'ls vostres còrs se sentirán plens de fervor pera cantá els goigs y planys del vostre poble.

Cantant, les vostres ánimes pendrán vida: una vida oberta a les emocions del Art y als afectes de la Patria.

Canteu, doncs, y creixeu cantant que 'ls vostres dolsos cants serán l' himne solemplial de la Tortosa renaixent, la dels nostres ensomnis.

Un Cantayro.

De re agricola

Ja penso; qu' agarrats á les seues rutines no farán gaire cas d' algunes observacions que 'n los articles publicats en LA VEU DE LA COMARCA porto fetes baix l' epigraf De re agricola.

També penso; que sirán molts, los que dirán y tal vegada murmurarán (si no fan atra cosa pitjor); que moltes de les observacions fetes no poden aplicarse; poc costa dirho, molt més costa 'l provarho.

Pero jo; seguint l' exemple d' aquell pare de familias que sempre está predicantlos y dihent lo que 'ls convé y també com aquell Rectó de poble que ha totes hores sermoneija 'ls seus feligresos, ensenyant y tras-sant lo camí que 'ls convé seguir, si volent lograr la felicitat eterna. Així jo; sense haverhi de posarme rés á la butxaca, y sols per la voluntat que professo als meus concitadans y per que voldria que la Comarca de Tortosa tant en l' horta com en la garriga fós la més ben trevallada y la més abundant en bones cullites; coses no molt difícils de conseguir, dató molt trevalladors y industriosos que son nostres pagesos y les bones condicions dels nostres terres tan de l' horta com de la garriga.

Ara, mateix, si davem una volta per les hortes; quantes terres de rastolls de blat y ordi trovariem sembrades de panis que no han vist fem, quantes que no més han tingut una fella (y tal vegada mal donada) y solcat sense xafar cap tarros, s' ha sembrat lo panis.

Paroix mentida, que tintin á la vista d' uns anys á esta part lo preu bastant satisfactori y remunerador que porta 'l panis á Tortosa, tingue la pagesia y molts amos tant poca calor pera posarhi fem, guano, argeps y comsevol atre abono; pos així com un jornal del país dona avuy com a terme mitx 8 ó 9 quarteres de grá; lo mateix jornal ben femat, ó en una mica de guano á cada panisera no faltant l' aygua, donaria doble empleant los mateixos trevalls; tenint ademés mols més canyots y més forratje y sino broses pera 'ls corral que batudes á l' era son una grant brossa porossa y aixuta per de prompte.

Se veu y no por creures tanta dixadés; perque si l' fi sels demanava algun trevall molt costós y que 'ls arruinés, podrien resistirse fundats en alguna de les dos coses y sospet-

xant ademés del resultat de la cullita; pero com aixó no és, no pot comprendre porque volent trevallar guanyant no més quatre podent guanyar vuit. Una, ó dos regons d' aygua y mesquita, una cada cavó, ¿quin jornal guanyarien?, pero no; més s' estimen cullir de bon rato méns y minjar no més farinetes, podent minjar de quant ed quant algun trosset de carn que prou bé 'ls vindria.

Lo mateix que 'n las epocas de cavar lo panis; la major par dels hortolans quant lo cavent, ja 'ls arriba 'l jinoll y més amunt havent ja de cavar una mica de costat y fer la fahena malament, mala costum; pos lo panis se deu cavar quant té quatre fulles; perque 's del modo que rahila, agraix molt que pronté, pronté, se 'l ampare de terra, ja per rahilar millor, ja també, pera evitar, que si apareix vent fort, com está més colgat no 'l perjudica tant, ni se 'n trenquen tantes plantes; pos es planta que 'n trenquarse pert la seguida.

Lo segon cavó se l' hi donará; quant tingá una aixecada que 'l cavador pugá dominar la panissera 'l seu plom, y pendre terra d' un costat y atre pera calsarlo ben calsat, dixant un solc més fondo que méns pera regarlo bé; pos es planta que l' hi agrada l' aygua y si s' arruixava millor, pos també convé molt netejar les fulles, com l' experiéncia ensenya lo molt que millora despres de una ploguda.

També convé molt; que domprés que la panolla está prop d' adquirir la grossaria qu' ha de tindre, se trengui la panisera ben damunt damunt, sense afonar l' aixada, pos si s' afonava, sen ressentiria 'l panis; dantli desseguida un regó; esta ragada convé també repetirla quan la panolla té tota la grossaria y quant comensa la parallofa a perdre la verdor, si ha surtit panisera. També s' ha de tindre, molt conté 'l aclarirlo, pos s' ha de procura quedint á dos pans l' una de l' atra, ó pam y mitj, (la terra y la planta manent); pos es mala costum fer aclarir a donés y á xiquets lo panis, pos no paren conté en lo que fan.

En quan al modo de sembrarlo, convé, que siga a sole aubert y no 'l dur del sole com acostument alguns, sino al costat del cavalla, pera poderlo regar ab mequita y en fein ben carregat á la regó ans de primé cavó y cavarlo tant pronté la terra estiga a punt.

¿De quina llavor convé més? Es difícil aventurar pare, pos mentres hi han hortolans que preferixen lo panis redó, atres, més s' estimen lo guixenc, perque dihent que n' fa més. Los que preferixen lo redó, s' ficcan en que lo redó sempre vál un ral ó dos més per quartera, sent la farina que surt del redó més profitosa, tant pera les persones com pera les besties.

Los partidaris del guixenc; dihent qu' encara que vaiga més barato, el donar més grá ho compensa, no dixant la terra tant aixatopada.

Aliquis horticultor.

LA VENJANCA FA VALENTS

Ay tinc por, que 'ls francesos

cap aci van caminan ¡quans de pobles han encesos! potsé aquest també encendrán

¡ay tinc por!

¡tot tremolo!

¡ay tinc por, que 'm matarán!

Mos amics tots s'en marxaren ab ganivets y fusells;

prou á mi que me ho pregaren que m'en anés també ab ell

Mes... ¡tinc por!

tot tremolo

¡los francesos son tant cruels!

Aguaytaulos que ja venen ja 's vehuen allá en devan mirau les teyes ja encenen ¡quanta gent que matarán!

Ay tinc por ja m' amago, potsé aquí no 'm trobaran....

II

Francesos traydors; malvats, que aquí haveu assassinats als mes aymats de mon cor, esperau ja ma venjanca que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

¡via fort!

¡ay del qui cayga á mes mans!

De mos pares prou sentí los gemecs y trist plori, plori de pena y dolor.

Mes, ay traïdors, innobles que no so pas lo d' abans

a la Vall d'Arán; y d'ací cap a Benabarre, y a les Fonts del Cinca, seguim tot ell fins a topar ab l'Ebre, y atravesantlo puja la línia fins a Berrusa y a la Pobla de Massalú fins al riu d'Algas, qu'es lo que divideix a Catalunya d'Aragó al Ponent; y prenent aquesta línia, s'enamina cap al Mitjorn pujant pel riu d'Algas a les Pinyeres, Caseres, Arenes y al Port de Bersau; y d'ací travessa'l riu de la Cénia, deixa a má dreta'l Convent de Benifaçá, que ja es de Valencia, y dit riu Cénia divideix a Catalunya de Valencia al Mitjorn, passant a una vila de Catalunya dita Cénia que dona'l nom a ne'l riu y el qual, seguint son curs, passa entre Dos Ventes, una de Valencia y l'altra de Catalunya hont travessa'l Camí Reyat deixades les viles d'Uldecorna y el Canar, que són de Catalunya, a la má esquerra; fineix son curs en el mar Mediterrani y desd'allí per la costa amunt fins a Salces altra vegada.

Aquests són els límits de Catalunya, que inclouen la Ribagorça y Fraga; aquests són sos confins veritables "y sempre aixó es Catalunya", com diu en Feliu de la Peña en sos *Anales*.

Ab gust hem transcrit els anteriors dades perquè sempre es bo ajudar als desmemoriats a fer memoria.

De Juventut.

Lo paigés (1)

Lo paigés. ¡Pobre paigés!

Al paigés tot hom lo trata

Com si tingués naixemen

De una atra rassa mes baixa.

Jo, certamen, no vergonya

Ni res que hi tinga semblansa,

Pero quan sento que diuen

Del paigés tanta bestia,

Si que noto que la sanc

De indignació me s' inflama.

Lo paigés, pasa de tonto,

De mal educat la plassa;

Ningú d' ell ne fá cabal,

Y si 's conta una gansada

Ja se sab que algun paigés

Es qui s' amporta la càrrega,

Jo, soc mol jove, y conec

Qui vestix la calsa blava

Y sabria dá lliçons

Hasta de bona criansa,

Als que diuen que 's paigésos

Tenim molt dobla la cara.

Per les meues venes, corre

Sanc paigesa, y canviarla

No voldria pels que diuen

Que al naixé la tenen blava.

Soc paigés y á tots los puestos

Ho diré en la veu ben alta;

Y á quim diga qu' está classe

Es de totes la més baixa,

Y que está en sa majó part

Perduda, degenerada,

Confesaré en sentimen

Que no 's completamen falsa

La segona part; més puc

En redó la atra negarla.

Quan allá en lo Paradís

(Com diu la Historia sagrada

Que vaig dá de llió á estudi,)

Si la memoria no engaña,

Adán va faltá á la lley

Que per probarlo posaba

Lo Pare Etern, deseguida

Del cel una veu ben clara.

La mateixa veu de Deu,

Li vá dí: Adán, desde hara,

Per castic del teu pecat,

La terra te será ingrata.

Y sí vols minja dels fruits

Qu' ella tot sola 't donaba,

Per la suó del teu fron

Ha de sé primé pegada.

Si en la persona de Adán

Condéna Deu á la rasa,

Nem á vore: quina clase

Es de totes la més baixa?

Ho será la del paigés.

Que així compleix la paraula

En que Deu condéna 'ls homens

Ja que la terra ell treballa?

Se rebaixa 'l que de Deu

Cumpleix la voluntat santa?

En fi; aquell atrevit

Que d'els paigésos mal parla,

No sab lo qu' es paigesia.....

Ho puc dí en orgull encara:

Ho aseguro qu' es la clase

Que avuy s' aguanta més sana.

Y ans d' acabá, repetixo

En veu ben clara y ben alta

Y en mol d' orgull: Soc paigés.

Dels que meneigen aixada

Podré tindre pocs dinés

Pro en quan a honradés

Aposto que ningú en guanya.

UN PAIGÉS.

NOTICIES

Mereix nostre aplauso l'actitut presa per lo nostre amic D. Reynaldo Brea de posá els punts sobre las iis al noveliste Sr. Galdós que fa novelas que aparentan se historias ab afan y de acumulá centims y en las que a mes de falsejá fets historics se'n inventan d'altres en greu dany de determinades institucions y persones respectables no quedan molt ben parada la hidalguia y bon nom dels habitants de nostra Comarca.

Molt be Sr. Brea ja que V. pot y sap avant en sa empresa.

Pera el día 26 del que corre está anunciada la subasta de 6 fincas situadas á la partida de Jesús y María, un altre a Xerta partida dels "Arenalets", y la dels solars n.º 6, 7 y 9 del ensanxe del pont valorats en 217,238 y 197'40 pts. respectivament.

En l'Administració del periodic s'han rebut diferents paquets de la Historia de Catalunya ilustrada serie 1.ª al preu de 10 centims de pts. que possem a disposició dels que desitjin siga coneguda nostra historia y per lo tan estimada nostra Patria.

El Sr. Governador Civil de la provincia a tingut la deferencia de participar nos la haverse fet carrec de govern de la provincia y al mateix temps de oferirse per tot quant considerem util y convenient pera 'ls interessos generals de la mateixa.

Al expresarli nostre agrahiment y darli la benvinguda, li fem oferta també de la nostra bona voluntat y de lo poc que valem pera tot quant poguem ser utils pera el millorament y avenç de nostra Comarca.

Dos bones noves podem estampar en nostres columnes y es la primera la de que per octubre proxím se donará al transit public l'últim tros de la carretera de Beceit á la de Gandesa a Tortosa y la segona, de que una casa de Barcelona te el proposit de establir un servey de automovils de Tortosa-Valderrobres Alcañiz y viceversa sols pera viatjers y no seria destranyar que'n la temporada del negoci d'oli se'n possés un pera mercancies.

Ditas millares han de contribuir molt en el foment y desarrollo del comers y moviment entre la nostra Comarca y las Aragonessas de las que n' havem estat poc menys que separats. A que sigan un fet devem contribuirhi tots.

Ha sigut reelegit per unanimitat president del "Ateneu Barcelonés", l'eminent arquitecte En Llus Domenech y Montaner.

Un cólega de Barcelona publica el següent autógraf del almirall de l'esquadra inglesa, que traduít al catalá diu així.

"Barcelona es una de les mes deliciosas ciutats, respecte a tot lo que pugui relacionarse ab ser una gran ciutat. Gran tráfico y comers, magnífica situa-

ció, y espléndida manifestació, artística en tots costats.

Hi ha en ella totes les comoditats que pót eczigrir el mes opulen. Espanya déu estar orgullosa de Barcelona.—Carles Beresford "

Segons els meteorólegs dels Estats Units, aquést istiu será de grans sorpreses atmosféricas així a Europa com a América. Seran barrejats els dies de grans calors ab fréds, vents y plujes abundants.

Una série de ciclons, produiran fenómens singularíssims. En el més d'agost els veins de Londres y París tindran que vestirse d'hivérn, la concurrencia de les platjes s'haurá de retirar als hotels en més d'una ocasió perque un temporal brusc es presentarà quan méns s'espera, barrejantse les temperatures invernales del Nört ab les asficsians del tropic.

Les noticies anteriors no dexen d'esser curioses. Podrán o no confirmarse pero al méns servirán d'entreteniment als desocupats comentaries.

Son muchas las personas y colectividades que, en protesta de las paraulas de menys preu pera la llengua catalana contingudas en el parer del Consell d'Instrucció Pública que insertarém, han expressat llur simpatia als Estudis Universitaris Catalans, oferintelshi llur valliós apoyo pera seguir duent a cap la tasca patriótica que han emprés.

Entre'ls elements de certes importants corporacions catalanas, ha nascut l'idea de realisar un acte colectiu que, en cas de verificarse, tindria molta importancia.

Per sa part, las societats escolars catalanas, més directament acusadas en la Real Ordre de pertorbar l'ordre en l'Universitat ab "alteraciones y bandos que constantemente han tenido carácter catalanista", no sería estrany que exteriorissin la seva protesta en forma destinada a tenir ressonancia.

Lo Centre Catalá de Granollers'ns ha ha enviat lo cartell del Certamen literari que's celebrará en aquella ciutat lo dia 2 de Setembre ab motiu de sa festa maior, baix las condicions de costum.

Seguint el moviment que s'ha iniciat a Catalunya, l'Ajuntament de Solsona tracta de convocar a una reunió als Ajuntaments de tot aquell partit judicial, al objecte de fer veure al Govern que es del tot impossible acceptar el Reglament del Cós de Metjes titulars, doncs ni que volguessin els pobles podrien satisfer els sóus que, segons les clasificaciones fetes, deuen devengar els metjes del Ajuntaments.

Una de las provas més evidents de la vitalitat de las aspiracions nacionalistas del nostre poble es el gran nombre d'associacions que ab aquest esperit se forman totsovint.

Una colla de joves entusiastas s'han constituít en associació ab el nom de "Cathalonia cantorum", al carrer de Concell de Cent, 263, y Aribau, 35, pera formar un Orfeó y al mateix temps intervenir ab en tusiasme en tots els actes de la vida social catalana, inspirats pel moviment nacionalista.

En el mateix local se farán reunions de propaganda, l'Orfeó donará concerts se representará teatre catalá, se donarán vetlladas literari-musicals y reunions familiars en las que sols s'hi ballarán els balls típics y honestos de la nostra terra, tals com la sardana, esquerraña, ball del ciri, dansa de Castellterol, etc.

Son moltas ja las adhesions que han rebut y reben diariament en el local esmentat, haventse ja constituít interinament.

En *Lo Camp* de Tarragona llexim:

La falta d'espai y l'haver rebut ab retrás l'extracte de las darreras sessions del Congrès nos han impedit fer nos ressó de las encertadas paraulas pronunciadas pel diputat don Juliá Nougués al

dirigir un prec al Sr. Ministre d'Hisenda respecte a la qüestió dels censos d'En Requena.

En Nougués posá'l dit a la llaga y hauria conseguit quelcom—ho tenim per segur—si no hagués caigut lo govern, y per aixó'ls propietaris tarragonins li'n restarán ab justicia forsa agraits.

Ferms en la nostra manera d'esser d'aplaudir a tothom quan s'ho mereix ho fem constar així, y per la nostra part proporcionarem al Sr. Nougués quants dades necessari puig que'ns proposém continuar la campanya que emprenguerem, interrompuda per causas agenas a la voluntat dels amics a qui la tenim confiada.

Lo fill de nostre amic D. Federic Pastor En Joseph Pastor Bartual ha establert son despatx d'advocat en la Plassa Nova n.º 25, segons en fá saber en atenta circular.

Moltas prosperitats y avenços li desitjem en l'ecsercici de sa honrosa profesio.

Es parla de que prop del Observatori del Ebro, vindrán á fer instalacions de aparatos pera abservá el proxim eclipse, diferents eminencies científiques entre elles M. André director del Observatori de Lyo, M. Guillaúme notable per sos estudis referens á les taques del sol y M. L. Gadet especialista en observar les correns eléctriques admosféricas.

També hi vindrá el R. P. Algué director del Observatori astronómic de Manilla, d'ahon fá pocs dies n' ha sortit en direcció á Espanya.

Lo Ajuntament republicá Lerruxiste de Barcelona está donan probas de fé una administració model, doncs no pasa sessio sense que'ls concejals catalanistes no treguin á estendre roba bruta. Ultimament y deixan á part lo del espedient fet á nostre compatriota Ferrant honra de nostra Ciutat, de la de Barcelona y de Catalunya tota, en la sessio última, lo regionalista Sr. Albó va dir y no va ser contradit, que ab tot y gastarse cinc mil duros setmanlas mes que ans per brigades, los carres son mes bruts, perque les brigades son totes compostes de encarregats, llisteros, capatassos, no quedan peons per agraná lo mateix passa en la guardia municipal composta de 850 individuos y que sols 20 no portan galons lo que fá que tothom mana y falta gent que obeisque.

Lo mateix podriam dir si fá ó no fá d'aquí, ab la diferencia que al Ajuntament per ara tots son uns y estan bons gracies á Deu.

Y lo que te rondaré diran ells.

Aixis també ho creyem nosaltres. ¡Nhi han tans que dormen ó badan!

Abuy á la tarde á dos quarts de cinc tindrà lloc en el Colegi Comercial que 'ls Jermans de les Escoles Cristianes tenen establert en la plassa d'Alfonso XII, l'acte de la repartició de premis presidit per lo Ecm. Sr. Bisbe en el que se escutaran diferents composicions musicals y llegiran treballs en llenga Catalana Castellana y Francesa.

Confiadament esperem, que será un acte que possará de manifest los graus de escultura que obtenen los alumnes dirigits per tan bons mestres ja que nes una bona proba la molta concurrencia d' alumnes ab que conté l'esmentat colegi, ab tot y ser tan poc el temps que está obert.

(1) Composició llegida 'l diumenge passat pel jove Joseph Escudé, en la vetllada que va doná'l Gremi de Llauredós als seus consocs del Patronat Obré.

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Pegala una edició monumental
Il·lustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguer
"L'ATLANTIDA"

Surt cada diumenge—Un any Ptes. 30—Mitx any Ptes. 15'50—Tres mesos. Ptes. 8—Mallorca, 287—BARCELONA

LA PRÉSERVATRICE

La més antiga de les companyies franceses contra els accidents Autorizada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab lley de 30 de Janer de 1900, referent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL
En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS
CAPITAL SOCIAL
CINC MILLONS DE FRANCS
Seguros individuals, col·lectius, de carros coxes, caballerías y accidentes de tercer a primes reduides.
Agent general en Tortosa—Vinaroz, y ses respectives comarcas.

JOAN ESTEVE

Gran fabrica de terrisseria y objectes refractaris

de
D. JOSEPH CERVERA

DESPATX Y FABRICA: Arrabal de Caputvins (Tortosa)

S'encarregá la casa de tota classe de trevalls y objectes refractaris tals com maons, toixos, tobots, forns y gresols pera fabricas de gas, de sul'ur carbó, de blanc de zinc, refracció de sofres y demés industries.

També s' dedica á la construcció de forns y gresols pera la fundició de metalls com fogons pera gastar carbó de cok pera fer bugada, planxar y cuinar.

La renombrada sastreria

LA TIJERA DE ORO

propie de D. Fernando Colomé ha rebut gran quantitat de generos de alta novetat que podrá donar á preus mol baratos pera convencers no hi ha com visitá son establiment.—Pont Pedra, núm. 1 y San Roc núm. 2.

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' hivern

Confecció esmerada pera ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FICSOS VENTES AL CONTAT.

Plassa de la Seu y Arc del Rumeu
TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Plassa de la Constitució 7-1.º—(cantonada de la ravestia del Angel) **TORTOSA.**

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR Pere Vives (traduits de la llengua castellana á la catalana pera major profit de las ánimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustrissim Senyor Bisbe D Manuel Ros de Medrano) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació

Igualment se facilitarán noticies de tot quant s'ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en particular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas

DISPONIBLE

Horas d' arribada y surtida de trens Coches correus, Ordinaris y Recadés d' aquí Tortosa.

		Arriba	Surt	Clase
Mati				
712	De Barcelona á Valencia correu	14 50	24 11	1.º 2.º 3.º
721	De Valencia á Barcelona correu	2 10	2 27	1.º 2.º 3.º
1707	De Benicarló á Tarragona recadé	6 56	6 56	2.º 3.º
730	De Tarragona á Valencia	10 59	11 39	2.º 3.º
Tarde				
702	De Barcelona á Valencia exprés	1 16	1 21	1.º 2.º
711	De Valencia á Barcelona exprés	4 00	4 05	1.º 2.º
1713	De Castelló á Tarragona (Mort a Tortosa) recadé	6 40	6 00	2.º 3.º
1712	De Tarragona á Benicarló recadé	8 37	9 02	2.º 3.º

BANYS Y AIGUAS FERRUGINOSAS DE ESPLUGA DE FRANCOLI

á 10 minunts de Poblet; estació de F. C. de Lleida á Reus y Tarragona.

Balneario de 1.º ordre a carrec dels propietaris nous. Servey de fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amobladas y ab cuyna, pera familias. Quatre trens diaris. Iglesia, Telefon, Servey de carruatges de n Palau y Tarés.

Aquestas aiguas ferruginosas no tenen rival pera regularisar las épocas menstruales y pera curar l' anemia, neurastenia, clorosis, escrofulas, linfatisme, dispepsias atónicas, histerisme convalescencias etcétera.

Pera llogar xalets y demanar informes: a Barcelona Plassa Catalunya 4, 1.º 1.º y á l' Espluga Srs. Civit germans Administradors del balneari.

Coches y Ordinaris

	Arriba	Surt
Hostal del Pont. —De la Cenja diari	8h tarde	2h. trts
» Arnes dillums dimecres divendres	8h. mt	3h. tart
» Anfara diari	8h. mt	2h. tart
» Gandesa correu diari	4h. mt	4h. tart
Hostal del Sol. —De la Cenja diari	8h. mt	2h. tart
» Gandesa diari	6h. mt	2h. tart
» Fresneda dillum y dijous	8h. mt	3h. tart
» Vall de robes	8h. mt	3h. tart
» Santa Barbara diari	8h. mt	2h. tart
» Corbera dillums y dijous	4h. mt	6h. tart
Hostal del Paradó. —Morella dillums y dijous	3h. tart	6h. tart
» Godall diari	8h. ta.	3h. tart
» Aldover	8h. mt	2h. tart
Hostal de la Lluna. —De Xerta diari	8h. mt	3h. tart
» Galera	8h. mt	2h. tari
» Mas de Barberans diari	8h mt.	2h tart
Hostal de la Granvia. —Perelló dillums y divendres	6h. ta.	10h. m.
Hostal d' Abril. —Tivenys diari (dos ordinaris)	10h. m.	2h. tart
» Prat de Compté dijous	4h. ta.	rob. ma.

Tots los dies encarrecs pera Barcelona ab los trens expressos — Andreu Canyelles y J. quatre cantons casa Calduc (couré)

DISPONIBLE